

Namminersorlutik Oqartussat
Imaneq 1B
3900 Nuuk
Att: Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Aalisarnermut inatsisissap tusarniutingineqarneranut Avannaata Kommunia ima akissuteqarpoq

Allattoqarfik
Noah Mølgaardip aqq. 9
3952 Ilulissat

Siullermik kommunalbestyrelsip akissummi suleriuseq nassuiaateqarfingiumavaa. Avannaata Kommunia aalisartoqarfissuuvoq inatsisillu allangortinneqarnissaa allangornermik annertuumik kinguneqartussaavoq, taamaattumik innuttaasut atungaasa ataatsimut isingalungit pittanngorsarneqarnissaat tassuunakkullu aningaasarsiornerup pittaanerulernissaa akissummi pingaartinneqarpoq.

Ulloq
24. januar 2024

BREV NR.
2024-003

JOURNALNR.
2024-003

Ilaqutariit imminnut napatittut

Kommunalbestyrelsip oqaaseq 'pijuartitsineq' inatsimmi allannguutissami annertuumik atorineqarneranut paasinninnerminut nassuiaateqarumavoq. Siullertut pingaarpoq toqqammaviusumik aalisarnerup iluani pijuartitsinermik siunertaqartumik ingerlatsisoqassasoq oqaatingissallungu, kisianni innuttaasunut pijuartitsinermik toqqammaveqartumik ingerlatsinermi sunniutaasinnaasut pineqarput tassaniiporlu isumaqatingiinngissut. Kommunalbestyrelsip aalisartut innuttaasullumi atungaata pittaasuussasut tamatingullu salliutillungit illersorneqassasut erseqqissaajumavoq, uani pineqarpoq innuttaasut imminnut pilersorsinnaanerata. Taamaattumik pisassat nungutsillungit aalisartut nunamut qaqqitinneqartarnissaat ataasinnuamilluunnit kommunalbestyrelsimit akuersaarneqanngilaq, aalisartut ataavartumik ingerlatsinissaat qulakkeerneqassooq. Aalisartoq ilaqtutaminut meeqqanullu pilersuisinnaanngilaq pisassaqqanngikkuni, taamaattumik inatsimmi allannguutissami oqaatsip 'pijuartitsinerup' kisimi taakkartorneqarnera aalisartullu ilaqtutaminut meeqqanullu pilersuisinnaanerata qulakkeerneqarnissaa ilaatinneqannginneralu isumaqatingiinngissutitut annertuumik immikkut tikkuangassaavoq. Ilaqutariit imminnut napatittut - tassaniippoq akisussaasuseqartumik pijuartitsineq.

Pasassanut pinginnittuuneq qaffasinnerpaaffiliinerlu

Pisassanut pinginnittuunermet aaliangersakkanut ukiunik qulineq periarfissiilluni atuukkunnaarsitsisinnaanerup siviunerusumik piffissalernerneqarsinnaannginnersoq kommunalbestyrelsepeq eqqarsaatigeqquaa. Pisassanut pinginnittuunermet qaffasinnerpaaffiliinerlut (raajarniarnermi qaleralinniarnermilu) apeqqutit attuumasut, kisianni suliffeqarfissuit annertuumik aningaasaatillit assersuutingalungu

soraarnerussutissianik aningaasaateqarfiit pisassanik pisisinnaalernissaat kommunalbestyrelsimi isornartoqartinneqarpoq.

Ajornerpaaffiani pisassat soorlu raajarniarnerup iluani soraarnerussutissianik aningaasaateqarfiup 20%-it ajornaquteqanngittumik pisiortornermingut pingilersinnaalissavai. Aningaasaateqarfiit milliard-ilikkaanik aningaasaatillit soqutingisat naapertorlungit ingerlatsissapput uanilu annilaangataavoq soqutingisaat aalisartunut sanilliullungu assingiingippallaarsinnaanerit, tassuunami aalisartut isumaat soqutingisaasalu illersorneqarnerat sanngiillinneqassammata.

Aningaasaateqarfiit aalisarnerup iluani soqutingisallit aningaasalersuisinnaanerit toqqammaviumik akerlilersorneqanngilaq, illuatungaani avissaartuutisilersinnaaneq soqutingisat assingiingipparlaarnerinik toqqammaveqartumik annilaangatingineqarluni.

Qalerallinniarnerup iluani pisassat 2.5%-imik qaffasinnerpaaffilerneqarnerat iluarineqarpoq tassuunakkummi siammasissumik aaqqiinissaq qulakkeerneqassammat. Aaqqiissutip sanngiiffia uaniippoq qalerallip akia apparpat agguaqatingiisillungu 150 tons missaat angallatinit inuutingineqarsinnaanera killeqalissammat, kisianni taamatut aaqqiineq siammasissumik aalisarnissamik (aalisakkat assingiingittut pizaralungit) pisussaaffiliinera tulluartinneqarpoq.

Qaffasinnerpaaffiliinerit iluarineqarput, ullumikkut pisassaatilissuit takuneqartarput pisassaatimi ilamininngui atorlungit aalisartut illuatungaani aqutsiveqarfiit ilaani pisassanik amingaateqartoqartoqartoq. Qaffasinnerpaaffiliinermi aningaasanik isingineq niueruteqartarnerlu pakkersimaarneqalissapput. Pisassat siammasissumik agguanneqarnissaat kommunalbestyrelsip tapersersorpaa.

Paggatassiilluni ingerlatsineq qalerallinniarnerup iluani nammineq aaliangernikkut qimanneqarsinnaanera aamma tassani pisassanik piffissaq killilingaasumi pingisaqartalernissaq immikkut malunginiarneqanngilat.

Aalisartup pisassaatimi 85%-iinik aalisartussaataitanera toqqammaviumik akerlilerneqanngilaq, kisianni aalisakkami saniatingut aalisakkanik allanik piniarnini peqqutingalungu killiliussaqaq angusinnaanngikkuniuk arsaarneqannginnissaanut aaliangersakkat ersarinnerusariaqarput. Aalisartup ataavartumik ingerlanissaa qitiuvoq aalisakkammi apeqqutaangamik sorliit aallunneqarnissaat, tassuunakkut oqimaalutaanissaq pisassallu erngertumik peerneqartannginnissaat killiliussaqaq nallerneqanngimmat pingaartinneqarpoq.

Pisassanik piginnittuunermi nunami tunisassiorfiit pisassaqartinneqartarnerat naapertuuttutut isigineqanngilartaqaq.

Pisassanik allaffissornermi politikikkut akuleruffiunngittumi agguaassisarneq

Pisassat annertussusaat aaliangerneqareertillungu allaffissornermi politikikkut akuleruffiunngittumi pisassanik agguaassisarnissaq kommunalbestyrelsimi annilaangatingineqarpoq taamaattumillu isornartoqartinneqarluni. Agguaassisartussat qanoq ivertinneqassappat, kikkut ataatsimiititaliamiissappat - taakkua ataatsimiititaliami ilaasortat aamma isummersortartussaapput. Agguaassisartussat aaliangaat iluaangineqartillungit iliusissat naammangittaalliorsinnaanerit qanoq ingerlariuseqassasut ersarissarneqanngilaq, nalorninartut aaqqiissutissami amerlavallaarput toqqissisimananngittumillu tassuunakkut pilersitsisoqarpoq.

Pisassanik agguasseriaaseq ullumikkut tamakkiisumik Naalackersuinermit oqartussaaffingineqartoq toqqissisimanartumik Avannaata Kommuniarmit nalilerneqarpoq tassanilu suleriuseq siunissami ingerlatiinnarnissaa kissaatingineqarluni. Qinikkat aaliangiisinaanerat tassuunakkullu tamat oqartussaaqataaneranut pingaartitsineq ersarissarneqarusuppoq, pisuussutit agguanneqartarnerat allaffissornermi akisussaaffingerneqartumi ingerlanneqassanngilaq.

Raajarniarnermi atukkat assingiissaarneqartut

Sinerissap qanittuani raajarniartunut tulaassisussaataaneq atorunnaartussanngorpoq, taamaasilluni sinerissap avataani aalisartunut akukkat assingiissaarneqalertussaallutik. Taamatut raajarniarnermi atukkanik assingiissaarineq kommunalbestyrelsimi iluarisimaarneqarpoq sinerissammi qanittuani raajarniartunit aqqissuusseqqittoqarnissaa ukiorpaalunni kissaatingineqarnikummat. Taamaattumik atukkanik assingiissaarineq annerusumik illuatungilersorneqanngilaq.

Ileqqoreqqusanik suliaqartarnek

Inatsisissami kommunalbestyrelsip ukiorpassuarni ileqqoreqqusanik suliaqarsinnaaneranut pisinaatitsissut peerneqartussanngorpoq, taamatullu aqqiinnissaq akuersarneqanngilaq. Aalisartut sumiiffimmini oqartussaaqataanerat tassuunakkullu ileqqoreqqusanik kommunalbestyrelsi qanimut suleqatingalungu suliaqarsinnaanera Naalackersuisoqarfimmut nuunnarneqarpoq, assersuutingalungu Uummannap eqqaani qaleralinniarluni ileqqoreqqusaq Nuummiit suliarineqartalissooq. Sumiiffimmi akisussaaffimmik piiaaneruvoq ullumikkullu aqqissuusaaaneq kommunalbestyrelsip kissaatingaa atuutiinnassasoq.

Tusarniaanerup sivilissusaa

Inatsisissatut tusarniutigineqartup imaata saniatigut kommunalbestyrelse kaammattuuteqarpoq tusarniaanerup sivilissusaa sivittorneqarnissaanik, tungavilersuutigineqarluni aalisartut inatsisissaq pillugu Naalackersuisumit saqqummiivigineqanngittut tikillugit saqqummiussivigineqarnissaat kissaatingineqarmat.

Saniatigut oqaatigiumasat

Siunissami ilisimatuussutsikkut tungaveqartumik pisassiisarnerit ingerlasussatut siunnersuutigineqarmat kommunalbestyrelse-p kissaatingaa qilalukkat taakkunanngalu pisassiisarneq nalilersoqqinneqassasut. Ilisimaneqarpoq qilalukkat annertumik qaleralinnik nerisaqartuunerat, taamaalillutik qaleralinnik aalisarnermut innarleeqataasinnaasutut aalisartunit ilisimaneqarmat.

Inatsisissap suliarinerani ingerlaqqinnissaanullu eqqummaariffiqeqquneqarpoq aalisarnermi piniutaarsiutinik nakkutilliineq pisariaqartumillu saliisitsisarneq sukannersumik malitassiuunneqassasoq.

Ataatsimoorussamik oqaaseqaatigineqartup saniatigut parti Siumut ima oqaaseqaateqarpoq:

Aalisarnermut inatsisissaq Siumut-miik imatut oqaaseqarfigissuarput. Aalisarnermut inatsisissaq tusarniutigineqartoq imaaliinnarlugu Siumut gruppe-aniik akuersaaruminaatsipparput tassami isumaqarnarmat Kommunitsinnut ilaatigut — equinerlunnermik kinguneqassasoq taamaaliinnarlugu akuersarneqassappat.

Inatsissap imai annerusumik paasisisiniutigineqarnissai Siumut-miik pisariaqartutut isingaavut tassami atuisut aalisartut inatsisissaq pillugu paasitilluarneqarnissai pisariaqarluinnarpoq.

Inatsisissap imai ataasiakkaarlugit taajungikkaluarlugit Siumut gruppe-aniik isumaqarpugut tusarniaaniaaneq sivisunerusariaqartoq aalisartunullu pitsaasumik paasititsiniutigingalugu ingerlanneqaqqaartariaqartoq taamaattumik tusarniaanermi piffissarititaasoq sivisunerusariaqartoq isumaqarpugut taamaattumik inassutigineqartoq Siumut-miik akuersaarlugu isummerpugut.

Taamaattorli taama oqareerluta inatsisissami saqqummiussat ilaanut oqaasertaliilaarnissaq pisariaqartutut isingaarpud.

Akuersissutinik aqutsisoqarfiliornissaq Siumut-miik akuersaanngilarput.

Aammalu nunami tunitsiviit pisassanik pingisaqarunnaarnissaat Siumumiik kissaatingaarput.

Aqutsiveqarfik 47-mik ataasiinnangortitsinissaq akuersaanngilarput.

Aammalu kissaatingaarput Kvoteetik pinginnittut nunaqavissuunissaat.

Kommune-t ileqqoreqqusaliornissaanerata atuutiinnarnissaa kissaatingaarput. Ilanngullugu kissaatingaarput aningaaseriviit aalisartut tamaasa eqqarsaatingalugit atorniarsinnaanerannik Ilulissat avannaaniittut periarfissaqartitsinissaq inatsiliornermi eqqaamaneqartariaqartoq.

Taamatut oqaaseqarluta tusarniaanerup sivittorneqarnissaa kissaatingaarput tassami Kommunitsinni aalisartorpassuit tikillugit tusarniaanermi inatsisissap qanoq imaqarneranik paatinneqartariaqartut isumaqaratta.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Palle Jerimiassen

Borgmesteri Avannaata Kommuniani

Bilag: Høringskommentar til Palle Jerimiassen

AVANNAATA KOMMUNIA

Noah Mølgårdip Aqq. 9
Postboks 1023 - 3952 Ilulissat

avannaata@avannaata.gl
www.avannaata.gl

Tlf. (+299) 70 18 00
Fax (+299) 70 11 77

CVR: 37488909
Bankkonto: 6471-1618951

Manglende sikring af bæredygtighed

Ifølge xx, der blev vedtaget af Inatsisartut den yy, skal lovforslaget tilgodesee bæredygtighed i bred forstand, idet det hedder: ... *Fiskeriet skal foregå på grundlag af en biologisk bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne for at sikre reproduktion og optimal udnyttelse, så fiskeriet forsat kan bidrage til beskæftigelse og samfundsøkonomien på ubestemt tid.*

Der er alt mulig grund til at sikre den biologiske bæredygtighed. Men lovforslaget forholder sig alene – og kun implicit – til den biologiske bæredygtighed, jf. §1 stk. 2 *Ved forvaltning af denne lov skal der lægges vægt på, at fiskeressourcerne udnyttes bæredygtigt, og at bestandene opretholdes på et niveau, hvor de er i stand til at give det maksimalt langsigtede bæredygtige udbytte.* Mens der ikke er noget eksplicit krav om, at TAC tilpasses den biologiske bæredygtighed eller de biologiske anbefalinger.

Der ses således et behov for i loven at præcisere kravet om den biologiske bæredygtighed.

Derimod sikrer lovforslaget hverken den samfundsøkonomiske eller sociale og kulturelle bæredygtighed. Det nævnes dog, at det kommende fiskeriråd skal tage initiativer til *at fremme bæredygtig erhvervsmæssig udvikling af fiskeriet.* jf. § 54 stk. 2.

Det manglende fokus på bæredygtighed uddybes i det følgende.

Krav om tilknytning til Grønland

Set i et samfundsmæssigt bæredygtighedsperspektiv er det positivt, at der stilles krav om fem års fast tilknytning til og betaling af skat i Grønland jf. §9, samt stk. 3. 2) *hele den juridiske persons kapital skal ejes direkte eller indirekte af enkeltpersoner, eller selskaber hvis endelige ejere opfylder betingelserne.*

Men på baggrund af de historiske erfaringer er der dog grund til bekymring i forhold til 'stråmandsvirksomhed', hvor ikke hjemmehørende personer eller virksomheder opererer gennem en hjemmehørende, der opfylder §9.

Tilsvarende giver det anledning til bekymring, at pensionskasser *ligestilles med tilsvarende indflydelse gennem stemmerettigheder eller lignende* jf. §9 stk. 3., fordi pensionskasser ikke har den fornødne viden om fiskeri og dets udfordringer. Derimod vil pensionskasser have et naturligt fokus på investeringens afkast, hvilke kan udfordre såvel den biologiske som – afhængig af pensionskassens medlemsskare – den samfundsøkonomiske og sociale bæredygtighed.

Erfaringerne fra andre lande viser, at eksterne investorer ofte deltager i forhandlinger om bl.a. TAC, og at de i kraft af større ressourcer og ansatte jurister påvirker processen.

Det anbefales derfor, enten at pensionskassernes indflydelse reduceres, uden det fratager dem muligheden for at investere, eller at eksterne som pensionskasser udelukkes for at investere.

Individuelle Omsættelige Kvoter

En grundidé i lovforslaget er udbredelsen af IOK. At retten til at fiske gives til fiskere som en andel af den samlede kvote i et givet område, og at de kan sælge deres kvoteandel til andre fiskere.

I praksis vedrører indførelsen af IOK det kystnære fiskeri efter hellefisk i område 47 jf. § 28 4) samt krabbefiskeriet ved Vestgrønland jf. § 28 5). I det følgende fokuseres på fiskeriet efter hellefisk i område 47.

Hele 91% af de kystnære hellefisk fanges i område 47, der gennem dette fiskeri bidrager med omkring 17% af Grønlands samlede eksportindkomst. Lovforslaget vil få stor betydning for de 925 jollefiskere, der i dag indhandler 70% af den samlede fangst i området, samt for flere af kutterne, der står for de sidste 30%.

Jf. § 29 stk. 2. og 3. kan nuværende jollefiskere skriftligt søge om en IOK, baseret på deres bedste indhandling i 3 ud af de seneste 5 år. Vi kan forvente, at størstedelen af de jollefiskere, der de seneste år har haft en rimelig fangst og indtægt vil ansøge, fordi IOK på sigt bliver forudsætningen for at kunne fiske. At få en IOK repræsenterer i princippet en større værdi, fordi IOK'en senere kan sælges.

Mulighed for fortsat olympisk fiskeri

Lovforslaget muliggør, at jollefiskere i område 47, der ikke vælger IOK-ordningen, men som allerede har en licens, fortsat kan fiske og indhandle hellefisk. Men jf. § 28 stk. 4. reduceres den samlede olympiske kvoteandel med samme andel som den kvoteandel, en fisker får ved overgangen til IOK. Så den olympiske kvoteandel vil formodentlig relativt hurtigt blive indsnævret. Der bliver således ikke nævneværdig 'luft' i den olympiske kvoteandel til, at nye og unge fiskere kan komme ind i erhvervet.

Hvis der er et ønske om, at unge kan begynde at fiske, ved under opstarten at fiske på den olympiske kvoteandel, bør de i lovgivningen sikres, ved at en minimumsandel af TAC'en tildeles nye unge fiskere indenfor den olympiske kvoteandel.

Fordeling mellem kuttere og joller

Jf. § 15 4) overlades det til Naalakkersuisut at fastsætte *fordeling af de disponible fangstmængder med nærmere fastsatte kvoter for flådekomponenter, for enkelte fartøjer og for redskabstype*. Samt § 18 *Naalakkersuisut fordeler TAC'erne for hver bestand i kvoter til de forskellige flådekomponenter under hensyn til internationale aftaler og relevante forvaltningsplaner*.

Lovforslaget sikrer således ikke, at jollefiskere med eller uden IOK i område 47 samlet har en defineret andel af TAC'en for hellefisk. Der lægges med andre ord op til løbende politiske forhandlinger, hvor kutterejere, investorer, långivere m.v. vil presse på for en stadig større andel til kuttere og dermed en gradvis udfasning af jollesegmentet.

Fiskeriet i område 47

Lovforslaget definerer ikke, hvordan det kystnære hellefiskefiskeri inddeles om end §15 gør en inddeling mulig. Således fremgår det ikke, om område 47 fortsat skal administreres som et selvstændigt område, og om det fortsat skal være delt i Diskobugten, Uummannaq og Upernavik, eller om det er et samlet område, hvor alle – også fiskere, der bor udenfor område 47 - kan fiske.

Når der ikke er defineret noget krav om geografisk tilknytning til et givet område, vil en stigende andel af kvoten formodentligt blive opkøbt af folk uden for Upernavik, Uummannaq og Diskobugten.

Det anbefales derfor, at TAC'en for henholdsvis Upernavik, Uummannaq distrikter samt Diskobugten reserveres til fiskere med bopæl i det pågældende distrikt.

Mulighed for kystnært trawlerfiskeri af hellefisk

§ 15 4) og § 18 giver Naalakkersuisut beføjelse til at tillade trawlerfiskere efter hellefisk i område 47, hvilket potentielt udfordrer et bæredygtigt fiskeri. I forhold til den enkelte art og det øvrige marine økosystem er det i et biologisk bæredygtighedsperspektiv overraskende, at lovforslaget ikke eksplicit udelukker trawlerfiskeri efter hellefisk og andre fiskearter kystnært.

Derfor bør loven indeholde et eksplicit forbud mod kystnært trawlerfiskeri efter arter som hellefisk.

Kvoteloft

Intentionen med indførelsen af IOK for område 47 er at fremme en effektivisering og centralisering af fiskeriet på færre fartøjer, og i §32 fastsættes et kvoteloft til maksimalt 2,5% af det samlede TAC. Angiveligt skal kvoteloftet sikre, at der ikke sker en for stor koncentration, men reelt indebærer et kvoteloft på 2,5%, at 40 fartøjer (kuttere og joller) potentielt kan dele det samlede TAC. Dermed får kvoteloftet på 2,5% afgørende betydning for udviklingen i de enkelte byer og bygder i område 47.

Det er her værd at bemærke, at lovforslagets kvoteloft er betydeligt højere end Fiskerikommissionens anbefaling på 0,4 til 0,6%, der potentielt ville give 'plads' til omkring 200 fartøjer. Hvorfor er Fiskerikommissionens anbefaling i det politiske arbejde med udformningen af lovforslaget omsat til en så markant forøgelse af det anbefalede kvoteloft?

Det er uklart, hvad de resterende 925 jollefiskere og ca. 150 ejere af de mindre kuttere i område 47 i praksis skal leve af efterfølgende. Grønland er i forvejen et samfund med store forskelle i levevilkår mellem store byer og de små byer og bygderne.

Samfundsøkonomiske, sociale og kulturelle konsekvenser

Fordi den samlede kvote skal reduceres for at sikre biologisk bæredygtighed, vil IOK'erne for den enkelte jollefisker også blive mindre end den hidtidige fangst, medmindre han kan købe kvoter af andre fiskere. Derfor vil mange jollefiskere få en relativt lille fangst i forhold til den de er vant til. Og for nogen kan det blive et spørgsmål om indtægterne fra en lille IOK vil stå mål med de afgifter, der varsles jf. § 27.

Det må forventes, at mindre effektive fiskere sælger deres IOK til mere effektive fiskere. Det er denne logik om effektivitet, der ligger bag ideen om IOK'er og tilskynder til koncentration af kvoter på færre hænder. Som nævnt indebærer lovforslagets kvoteloft på 2,5% i praksis – eller i værste fald – at kun 40 kvoteejere kan stå for det samlede fiskeri af hellefisk i område 47, hvor der i dag er 925 jollefiskere og omkring 150 kuttere.

Erfaringerne viser, at efterhånden som handlen med kvoterne intensiveres, vil priserne stige, og kvoterne vil typisk blive solgt til dem, der byder den højeste pris. Samtidig gør lovforslaget det muligt for grønlandske (og udenlandske) borgere at investere i fiskeriet via pensionselskaber eller lignende med hovedsæde i Grønland, hvilket kan bidrage til at presse priserne yderligere op.

Samtidig har fiskere med store fartøjer, som bor i de større byer, betydelige lettere ved at stille økonomisk sikkerhed, optage banklån og blive tilgodeset af investorer. Det indebærer, at kvoterne i område 47 i stigende grad vil blive solgt ud af distriktet og den enkelte bygd og potentielt til folk,

der ikke bor i Nordgrønland. Vi kan derfor forudse, at en stor del af de kvoter, der formodentlig vil blive solgt i område 47, vil gå til større fartøjer udenfor Uummannaq og Upernavik distrikter, ligesom en del jollefiskere i Diskobugten gradvist vil miste deres IOK'ere.

Det vil reducere grundlaget for jollefiskeriet – og også for en del mindre kuttere og nogle indhandlingsanlæg - og de afledte erhverv samt beskatningsgrundlaget i disse distrikter. Og processen vil formodentlig føre til lukning af nogle bygdefabrikker, hvilket vil fjerne fundamentet for det lokale isfiskeri om vinteren og medføre lokal arbejdsløshed.

Hvad gør man som familie i et bosted, hvor jollefiskeriet var det økonomiske grundlag for levevilkårene, og tilknytning til stedet er meget væsentlig for livskvaliteten, når der ikke er andre realistiske erhvervsmuligheder? Når, der ingen mulighed er for at investere udbyttet af at have solgt sin IOK i noget, der giver et tilsvarende afkast?

Det skal ses i lyset af, at Uummannaq og Upernavik distrikter målt pr. indbygger er blandt de distrikter, der gennem årtier har haft det største bidrag til Grønlands eksportindkomst, og at byggerne i område 47 har haft høje gennemsnitsindtægter sammenlignet med resten af Grønland. Samtidig har selv en begrænset indhandling af hellefisk bidraget til det økonomiske fundament for mange fangerfamilier, hvor de fleste familier samlet har haft en rimelig indkomst. Ønsket om at reducere antallet af fiskere, der har skabt et livsgrundlag i dette område, kan altså ikke begrundes ved, at fiskeriet ikke har været økonomisk bæredygtigt for lokalsamfundene – eller for Grønland.

Med andre ord betyder lovforslaget, at både den sociale og kulturelle bæredygtighed risikerer at blive sat over styr, når ejerskabet koncentrerer ved indførelse af IOK i fiskeriet efter hellefisk i område 47, og at det bliver svært at opretholde et meningsfyldt liv i en række bygger.

Behov for arbejdskraft?

Det spørgsmål der står ubesvaret tilbage såvel i Fiskerikommissionens betænkning som det nuværende lovforslag er, hvad der er det reelle motiv for indirekte at underminere indkomstgrundlaget i Uummannaq og Upernavik distrikter ved at muliggøre, at relativt få men større fartøjer udenfor de to distrikter opkøber fiskerettighederne?

For fiskerikommissionen var et af målene med IOK'erne at 'frigøre arbejdskraft fra fiskeriet' til andre erhverv. Og Fiskerikommissionen forventer at fiskere, der bliver arbejdsløse sammen med deres familier, vil flytte til de større byer og søge arbejde i anlægssektoren – en antagelse der overser bolig manglen i de større byer og er problematisk pga. jollefiskernes manglende erfaring i andre erhverv og manglende formelle uddannelse.

Samtidig er efterspørgslen efter arbejdskraft formodentlig kortvarig og resultat af en fluktuation som følge af de store anlægsprojekter med nye lufthavne. Og hvis processen, der potentielt kan overflødig gøre omkring 900 jollefiskere og godt 100 kutterfiskere samt deres ægtefæller slår bare nogenlunde fuldt igennem, vil det langt overstige den nuværende arbejdskraft efterspørgsel.

Effekten af lovforslaget vil forventeligt primært være reduceret velfærd blandt især jollefiskere og deres familier i bosteder, der mister en væsentlig indtægtskilde. Det vil naturligvis også have betydning for resten af lokalsamfundet. Arbejdsløshed og fraflytning fra bosteder er generelt underbelyst men en meget mulig konsekvens af lovforslaget. Fordi indhandling af små mængder

hellefisk indgår i og understøtter muligheden for anden fangst og fiskeri, er det er også usikkert, hvilken betydning forslaget vil få for selvforsyning og adgang til grønlandsk mad generelt.

Langsigtede konsekvenser

Der er i lovforslaget åbnet op for, at Naalakkersuisut efterfølgende kan indføre IOK for andre arter og områder jf. xx.

I det omfang der gennemføres en sådan implementering, vil de samfundsøkonomiske, sociale og kulturelle konsekvenser for de berørte lokalsamfund blive de samme som for område 47.

Anbefaling i forhold til område 47

Samlet set bærer lovforslagets intention om at indføre IOK og potentielt at muliggøre trawlerfiskeri i område 47 primært præg af at tilgodese QAK's interesser, som de præsenteres gennem Henrik Sandgreens Nytårshilsen i Sermitsiaq. Mens interesserne for de mange medlemmer af KNAPK og SQAPK tilsidesættes.

På ovenstående baggrund anbefales det, at indførelsen af IOK for joller i område 47 tages ud af lovforslaget, og at der i stedet indføres andre tiltag der på en og samme tid tilgodeser den biologiske bæredygtighed og den samfundsøkonomiske, sociale og kulturelle bæredygtighed.

Lokale andels-kvote selskaber som et alternativ til IOKer

IOK har en lang historie i mange landes fiskeriforvaltning, men det har konsekvenserne og modstanden mod IOKer også. Derfor findes der i dag mange tilpasninger og alternativer til de 'rent' individuelt omsættelige kvoter. Rundt om i verdenen har oprindelige folk, lokale fiskersamfund og fiskeriorganisationer haft held med at 'sikre' justeringer i IOK-ordninger, der tilgodeser deres lokalsamfund og den næste generation af fiskere.

I nogle tilfælde tildeles IOK'erne et geografisk defineret lokalsamfund, og disse kvoter kan ikke sælges ud af lokalsamfundene – det er f.eks. tilfældet med 'community quotas' i Alaska. I andre tilfælde, har lokale fiskere organiseret sig, fordi de forudså en risiko for, at kvoterne og fiskeriet ville 'forlade' deres lokalsamfund, når IOK'er blev indført. De gik derfor sammen og opkøbte kvoterne til deres område. Det var tilfældet i Thorup Strand, Danmark, hvor fiskere nu ejer og udlejer kvoter i fællesskab igennem et 'laug'. I Holland har man også indført IOK'er, men de forvaltes og udlejes af lokale fiskeriforeninger. I det lille fiskerisamfund Cuttler i USA reserverer man i lokalsamfundet kvoter til de helt unge for at optræne den næste generation af unge fiskere.

IOK systemets indretning kan med andre ord godt tilpasses, så det kommer Grønlands mindre byer og bygder direkte til gode. Men det kræver, at man er opmærksom på de sociale og økonomiske konsekvenser, som IOK indebærer i sin 'rene form'. Og det kræver, at Naalakkersuisut ønsker at forebygge disse risici.

En alternativ løsning kunne være, at hellefiskekvoten for Uummannaq og Upernavik, der nødvendigvis bør reduceres af hensyn til biologisk bæredygtighed, gøres eksklusiv for borgerne i disse distrikter. Hvor den enkelte by og hver af bygderne tildeles en given andel. Det kunne i princippet godt være som IOK med den begrænsning, at den ikke kan sælges ud af byen/bygden eller alternativt ud af distriktet, samt at en del af bostedets kvote reserveres til nye unge fiskere. Hvis det kombineres med øget forarbejdning og markedsføring af et bæredygtigt og lokalt fanget og

forarbejdet luksusprodukt, vil det formodentlig delvis kompensere for bostedets indtægtstab ved en reduceret kvote.

Reduceret indhandlingspligt

Hellefisk

Af den samlede hellefiskefangst på 55.873 ton i 2022 fanges cirka 80% i Vestgrønland. Heraf fanges 61,5% kystnært og 38,5% af havgående fartøjer. Af den samlede havgående fangst på 26.996 tons indhandles 20,5%, hvorimod stort set hele den kystnære fangst indhandles (99% af 28.774 tons). Resten sælges formodentlig på de lokale brætter. 91,6% af den kystnære fangst fanges i område 47 og af de 26.342 ton, der indhandles i område 47, indhandles 69% af joller. Af de 2.415 ton, der fanges udenfor område 47 indhandles 78% af joller.

Tabel 1. Fordelingen mellem det kystnære og havgående hellefisk fiskeris fangst og landinger for 2022 i tons. For det kystnære fiskeri skelnes mellem joller og kuttere. Antal licenser i Upernavik, Uummannaq og Ilulissat. Kilde: Grønlands Statistik

Fangst		Indhandling			
		Havgående		Kystnære	
Kystnært vest	28.774	Paamiut	607	Kuttere	8.635
Kystnært øst	103	Maniitsoq	2.050	Joller	20.121
Kystnært i alt	28.877	Kangaatsiaq	69	Total	28.756
Havgående vest	18.013	Aasiaat	1.326	Licenser	
Havgående øst	8.983	Qasigiannguit	1.489	Ilulissat	227
Havgående i alt	26.996	Total	5.541	Uummannaq	299
Total	55.873			Upernavik	399

NB: lovforslaget har ingen defineret krav om indhandling af hellefisk blot at selvstyret kan fastsætte et krav.

Tallene ovenfor illustrerer, at et skift i det kystnære fiskeri af hellefisk i retning af kuttere og større fartøjer også vil kunne føre til en reduktion i andelen af hellefisk, der indhandles lokalt og i Grønland, da der ikke i lovteksten er noget krav om indhandling af hellefisk hverken for det havgående eller kystnære fiskeri. Således åbner § 15 4) og § 18 op for, at Naalakkersuisut kan give tilladelse til trawlerfiskeri efter hellefisk, hvor de store fartøjer kan forarbejde om bord. Samtidig er det som nævnt forventeligt, at større kuttere vil indhandle syd for område 47, hvis priserne er højere der.

Samlet kan det føre til, at en større del af fangsten indhandles uden for disse distrikter. Det vil betyde, at nogle af indhandlingsanlæggene i område 47 kan blive nødt til at lukke på grund af for lille indhandling. Nedlæggelse af indhandlingsanlæg indebærer længere transport, større brændstofudgifter, ringere kvalitet af de fangede fisk og ikke mindst større risici ved sejlads i joller over længere afstande. Det vil samtidig umuliggøre vinterens isfiskeri.

Konsekvenserne af reduceret landingspligt

Når landingspligt i Grønland reduceres – som lovforslaget lægger op til - er det sandsynligt, at indhandling i stigende grad vil ske uden for Grønland. Det vil reducere værdiskabelsen gennem forarbejdning i Grønland til skade for fabrikkerne, lokalsamfund og samfundet generelt. I dag er ca. 15 pct af Grønlands erhvervsaktive befolkning beskæftiget med fiskeri, indhandling og forarbejdning.

Tilsvarende vil en reduktion af jollefiskerier i område 47 kunne føre til lukning af flere af de små fabrikker. I de tilfælde, hvor manden i husholdningen udelukkes fra hellefiskefiskeriet igennem salget af sin IOK, og ægtefællen arbejder på en fiskefabrik, vil husholdningen være dobbelt ramt af konsekvenserne af lovforslaget - uden realistiske alternative erhvervsmuligheder.

Ved at nedprioritere jollefiskeriet, isfiskeriet og den lokale forarbejdning underminerer man samtidig den værditilvækst i det grønlandske fiskeri, der kunne udnyttes gennem branding af lokalt bæredygtigt fiskeri, samt de turismemuligheder, der ligger i at besøge levende lokalsamfund. Det betyder, at lovforslaget kommer til at påvirke hvor og hvordan, man kan leve i fremtidens Grønland.

Piujuaannartitsinissaq naammattumik qulakkeerneqanngilaq

Xx malillugu Inatsisartut ulloq aalajangigaat tunngavigalugu, inatsisissatut siunnersuut piujuaannartitsineq pillugu atituumik isiginninnerussaaq, ima allassimammat: *“Aalisarneq aalisakkat amerliartoqqinnissaat annertunerpaamillu atuineq qulakkeerniarlugit aalisakkanik pisuussutinik peqassutsikkut nungusaataannngitsumik atuineq tunngavigalugu ingerlanneqassaaq, aalisarneq taamaalilluni qaqugorsuarmulluunniit suliffissaqartitsinermut inuiaqatigiillu aningaasaqarnerannut suli tapersiisinnaaniassammat.”*

Uumassusillit amerliartoqqissinnaajuaannarnissaannik piujuaannartitsinermik tunngaveqarluni qulakkeerrinninnissaq pisariaqarluinnarpoq. Kisianni inatsisissatut siunnersuummi taamaallaat uumassusillit piujuaannartinneqarnissaat eqqaaneqarpoq, jf. § 1, imm. 2 *Inatsimmik matuminnga aqutsinermi aalisarnermi isumalluutit nungusaataannngitsumik iluaqutigineqarneri aamma aalisagaqatigiit siunissami ungasinnerusumi nungusaataannngitsumik annertunerpaamik pissarsiffiusinnaallutik*. Kisiannili piumasagaateqarani nungusaataannngitsumik uumassusilinnik atuinissamut tamatumunngaluunniit atatillugu pinngortitalerisunit inassuteqaatinut TAC-ip tulluussaasoqarnissaanik.

Tamanna tunngavigalugu takuneqarsinnaavoq uumassusilinnik nungusaasoqannginnissaanik piumasagaatinik inatsimmi erseqqissaasoqarnissaanik pisariaqartitsisoqartoq.

Tamakku saniatigut inuiaqatigiit aningaasaqarnermikkut imaluunniit inuuniarmi kultoorikkullu piujuaannartitsinermik qanoq tunngaveqarnissaannik inatsisissatut siunnersuummi qulakkeerrinnittoqanngilaq. Allassimasoqaannarpoq Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiinnngortussat *aalisarnerup inuussutissarsiutitut nungusaataannngitsumik ineriartortinneqarnera siuarsarniarlugu suliniuteqassasut*. jf. § 54 stk. 2.

Piujuaannartitsinermik erseqqinnerusumik ukkatarinnittoqannginnera matuma tulliini itisilerneqassaaq.

Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartuunissamik piumasagaat

Inuiaqatigiit tungaaniit piujuaannartitsinissamik isiginnittaaseqarluni Kalaallit Nunaannut minnerpaamik ukiuni tallimani attaveqarsimasuunissamik akileraartarsimasuunissamillu piumasagaat iluarisimaarnarpoq, jf. § 9, aamma imm. 3, 2) *inatsisitigut oqartussaasup aningaasaatai inunnit ataasiakkaanit imaluunniit toqqaannanngitsumik inunnit ataasiakkaanit, imaluunniit ingerlatseqatigiiffinnit piginnittui*.

Kisianni ukiuni qaangiuttuni misilittakkat tunngavigalugit ”inuttaasuusaartartut” aarlerinarput, tassa inuit nunaqavissut aqcutigalugit inunnit suliffeqarfinnulluunniit nunaqavissuunngitsut ingerlatsiniartarmata § 9-mi piumasagaataasut ”naammassisimagaangamikkitt”.

Taamaaqataatut aarlerinartuuvoq, soraarnerussutisiaqalernissamut aningaasaateqarfiit sanillersuunniarneqarneri *tassa piginnittuuneq taasisinnaatitaanermi assigisaanilluunniit aqcutigalugit sunniuteqarsinnaanermut assigiissinneqartarmat* jf. §9 stk. 3., pissutigalugu soraarnerussutisiaqalernissamut aningaasaateqarfiit aalisarneq pillugu unammillernartortaanullu pisarialimmik ilisimasaqanngimmata. Soraarnerussutisiaqalernissamut aningaasaateqarfiit aningaasaliissutigisimasamik erniaqarluarnissaat ukkattussaavaat, tamannalu uumassusilinnik piujuaannartitsiniarnermut inuiaqatigiillu aningaasaqarnerannut inuusaasiannullu tatisilersinnaavoq, soraarnerussutisiaqalernissamut aningaasaateqarfiup ilaasortai apeqqutaatillugit.

Nunani mikisuni misilittakkat takutippaat, aningaasaleeqataasartut avataaneersut, assersuutigalugu TAC-mut tunngatillugu isumaqatigiinniarnerni peqataasarneri, nukittunerujussuartik inatsisileritoorpassuarnillu sulisoqarnermikkut suliat tamakku ingerlanerat sunniiffigisinnaasarlugu.

Taamaattumik inassutigineqarpoq soraarnerussutisiaqalernissamut aningaasaateqarfiit sunniuteqarsinnaaneratt annikillisinneqassasoq, aningaasaleeqataasinnaaneratt attatiinnaraluarlugu, imaluunniit soraarnerussutisiaqalernissamut aningaasaateqarfiit avataaneesut aningaasaleeqataasinnaatitaassanngitsut.

Pisassiissutit nammineq pigisat nioqputigineqarsinnaasut

Inatsisissatut siunnersuummi isuma tunngavisoq siaruarterniarneqarpoq PNNP, tassa pisassiissutit niuerutigineqarsinnaasut nammineq pigisat tunngavigalugit aalisarneq. Tassa sumiiffimmi aalajangersimasumi pisassiissutinit tamarmiusunit aalisartup aalisagartassinneqarneratigut aalisartitsineq, aalisartullu pisassaateqartup aalisartumut allamut pisassat tunisinnaassagai.

PNNP tunngavigalugu aalisariaatsimik eqqussinermi pineqarpoq sinerissap qanittuani aqutsiveqarfimmi 47-mi qaleralinniarneq, jf. § 28, 4), kiisalu Nunatta kitaani saattuarniarneq (assagiarsunniarneq), jf. § 28, 5). Matumani immikkoortoq 47-mi qaleralinniarneq sammineqassaaq.

Sinerissap qanittuani qaleralinniarnermi pisarineqartartut 91 %-ii aqutsiveqarfimmi 47-mi pisarineqartarput, taakkulu Kalaallit Nunaata avammut nioqputigisartagaasa tamarmiusut 17 %-iinik naleqarput. Inatsisissatut siunnersuut tamaani umiatsiaararsorlutik aalisartunut 925-iusunut tamaanilu pisassat 70 %-iinik tulaassisartunut kiisalu kutterersorlutik aalisartunut tulaanneqartartut 30 %-iinik tulaassisartunut, annertuumik kalluaasussaavoq.

Jf. § 29, imm. 2 aamma 3 naapertorlugu ullumikkut umiatsiaararsorlutik aalisartut allagaqarlutik PNNP-mut ikaarsarsinnaassapput, ukiuni kingullerni tallimat ingerlanerini ukiuni pingasuni tulaassamik qaffasissusaannik agguaqatigiissitsineq tunngavigalugu. Ilimagisinnaavarput, umiatsiaararsorlutik ukiuni kingulleni aalisartut pisaqarluarsimallutillu isertitaqarluarsimasut qinnuteqarumaartut, pissutigalugu siunissami PNNP aalisarneq piunasaqaataaleriartortussaammat. PNNP tunngavigalugu pisassaateqarneq naleqarnerulertussaammat, PNNP tunngavigalugu pisassat tunineqarsinnaaneratt pissutigalugu.

Paggatassiineq tunngavigalugu aalisannarsinnaanissamut periarfissaq

Inatsisissatut siunnersuutip periarfissaqartippaa, aqutsiveqarfimmi 47-mi umiatsiaararsorlutik aalisartut, PNNP-mik toqqaanngitsut, aalisarnissamut pisinnaatitsissummik akuersissutaateqartut, qaleralinniarlutik aalisannarsinnaasut tunisisinnaassallutillu. Kisianni jf. § 28, imm. 4. naapertorlugu pisassat paggataassiissutigineqartartut tamarmiusut annikillissapput, aalisartup pisassani nassarlugit PNNP-mut nuuttut annertoqataannik. Taamaammat paggatassiineq tunngavigalugu pisassiissutaasartut ikiliartupallannissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Taamaalilluni paggatassiineq tunngavigalugu pisassat ima ikilitigisinnaapput, allaat aalisartut nutaat inuusuttullu inuusutissarsiummut tassunga appakaassinnaajunnaassallutik.

Inuusuttut aalisartunngorsinnaanerit kissaatigineqarpat, aallartisarnerminnilu paggatassiineq tunngavigalugu pisassiissutinik aalisaqataalerlutik, taava inatsimmi qulakkeerneqartariaqarpoq TAC-imi minnerpaaffiliisoqassasoq pisassat ilaasa aalisartunut inuusuttunut paggatassiilluni pisassiissutinik aalisaqataalernissaanni atorneqarsinnaasunik.

Kutterit umiatsiaaqqallu akornanni agguaqatigiissitsineq

Jf. § 15, 4) malillugu Naalakkersuisut piginnaatinneqarput *angallatinut ataatsimoortunut, angallatinut ataasiakkaanut aalisarnermilu atortunut erseqqinnerusumik aalajangersakkanik pisassiissuteqarluni pisarineqarsinnaasunik agguaassinissamik*. Kiisalu § 18 Naalakkersuisut aalisagaqatigiinnut ataasiakkaanut TAC-mik aalisariutit immikkoortuinut assigiinngitsunut nunat tamat akornanni isumaqatigiissutit aqutsinissamullu pilersaarutit attuumassuteqartut mianeralugit agguaassisassasasut.

Taamaalilluni inatsisissatut siunnersuummi qulakkeerneqanngilaq, aqutsiveqarfimmi 47-mi umiatsiaararsorlutik aalisartut PNNP-iillit PNNP-qanngitsulluunniit qaleralittassanut TAC-ip tamarmiusup ilaa ersarinnerusumik qanoq annertussusilik pisassarissaneraat. Allatut oqaatigalugu ima isikkoqarluni ingerlaavartumik naalakkersuinikkut tamakku isumaqatigiinniutaasassasut, kutteriutillit, aningaasaatillit, taarsigassarsiniartarfiit il.il. kutterit pisassaqaarnerunissaannik tatisigaluttuinnassallutik, taamaalillunilu umiatsiaararsorluni aalisarneq inissaarukkaluttuinnartillugu.

Aqutsiveqarfimmi 47-mi aalisarneq

Inatsisissatut siunnersuummi erseqqissarneqanngilaq sinerissap qanittuani qaleralinniarneq qanoq sumiiffikkaartumik immikkoortiterniarneqarnersoq, naak tamanna § 15-imi periarfissaasutut eqqaaneqarsimagaluartoq. Taamaalilluni takuneqarsinnaanngilaq aqutsiveqarfik 47 nammineq aqutsiveqarfittut ingerlaannassanersoq, aammalu sumiiffinnut ukununnga immikkoortortalerneqarsimaannassanersoq Qeqertarsuup tunua, Uummannaq Upernavillu, imaluunniit aqutsisoqarfik ataasinngusanersoq, aalisartut, aamma aqutsiveqarfiup 47-ip avataani najugallit, aalisarsinnaatillugit.

Taamatut nunap immikkoortuinut piunasaqaatinik ersarissaasoqarsimatinnagu, taava naatsorsuutigineqarsinnaavoq pisassat Upernaviup, Uummannaq Qeqertarsuullu tunuani najugaqanngitsunit pisiariortorneqalernissaat.

Taamaattumik inassutigineqarpoq TAC Upernavimmi, Uummannaq aamma Qeqertarsuup tunuani aalisartunut tamaani angerlarsimaffeqartunut immikkoortinneqarnissaat.

Sinerissap qanittuani kilisalluni qaleralinniarsinnaaneq

§ 15, 4) aamma § 18 naapertorlugu Naalakkersuisut piginnaatitaaffilerniarneqarput aqutsiveqarfimmi 47-mi kilisalluni qaleralinniartoqarsinnaaneramik, tamatumalu piujuaannartitsinermik tunngaveqartumik aalisarneq tateriaannaavaa. Aalisakkap taassuma ataatsip imaanilu uumassusillit illersorneqarnissaat uumassusillit piujuaannartinneqarnissaannik isiginneriaatsip tungaaniit isigalugu tupaallannarpoq, inatsisissatut siunnersuummi kilisalluni qaleralinniarsinnaaneq inerteqqutigineqanngimmat, aalisakkalluunniit allat sinerissap qanittuaniittut eqqarsaatigalugit.

Taamaattumik inatsit erseqqissumik imaqartariaqarpoq aalisakkanik, soorlu qaleralinnik, kilisalluni aalisartoqannginnissaanik.

Pisassat qummut killigat

Aqutsiveqarfimmi 47-mi PNNP-p eqqunneqarnissaanut anguniagaavoq angallatit ikinnerusut atorlugit aalisarnerup naammassisaqarsinnaassutsip eqiterinerullu annertusarneqarnissaa, aamma § 32-mi aalajangersarneqarpoq TAC-mit tamarmiusumit annerpaamik pisassat 2,5 %-ii pisassat qummut killigissagaat. Pisassat qummut killilerneqarnerisigut qulakkeerniarneqannguatsiarpoq eqiteruppallaannginnissaq, kisiannili pisassat qummut 2,5 %-imik killilerneqarnerisigut, TAC tamarmiusoq angallatinit 40-nit (kutterit umiatsiaaqqallu) aalisarneqarsinnaanissaat. Taamaalluni 2,5 %-imik pisassanik qummut killiliineq aqutsiveqarfimmi 47-imi illoqarfinnut nunaqarfinnullu ataasiakkaanut aalajangiisumik sunnuteqarsinnaavoq.

Pingaaruteqarpoq malunginiassallugu, inatsisissatut siunnersuutip pisassanik qummut killigitinniagaa, Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliarsuup inassuteqaataanit 0,4-mit 0,6 %-iusumit qaffasinnipilussuummat, angallatinut 200-inut inissaqartitsisinnaalluni. Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliarsuup inaasuteqaatigisaanit inatsisissatut siunnersuutip politikkikkut suliarneqarnerani pisassat qummut killissaatut inassutigineqartoq soq taama qaffasinnerutigiva?

Ersarluppoq, aqutsiveqarfimmi 47-imi umiatsiaararsorlutik aalisartut 925-iusunit aamma kutterinik mikinerusunik piginnittut 150-iusunit sinneruttut siunissami suna inuussutigiumaarnaat. Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni inuuniarnermi atukkat naligiingereeqaat illoqarfiit anginerusut, illoqarfiit mikinerusut nunaqarfiillu akornanni.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut, isumaginninnikkut kultoorikkullu kinguneqaataasussat

Umassusillit piujuaannartinneqarnissaat qulakkeerniarlugu tamakkiisumik pizarneqarsinnaasut annikillisinneqartussaammata, umiatsiaararsortumut ataatsimut PNNP annikillisussaassaaq, manna tikillugu pizarneqartartunut sanilliullugu, aalisartunit allanit pisassanik pisinngikkuni. Taamaattumik umiatsiaararsorlutik aalisartut sungiusimasaminnit annikinnerusumik pisaqartalissapput. PNNP-mik annikitsumik tunngaveqarluni aalisartut ilaannut apeqqutaalersinnaavoq ilumut akilersinnaanersoq aamma § 27 naapertorlugu akitsuutit eqqaaneqartut eqqarsaatigalugit.

Naatsorsuutigisariaqarpoq aalisartut ingerlalluannginnerusut PNNP-mik pisassatit aalisartunut ingerlalluarnerusunut tunissagaat. Tamannalu tassa PNNP-mik eqqarsarnerup tunuatungaaniittoq aammalu pisassat inunntut ikinnerusunut eqiterunneqarnissaannik siunertaqartoq. Taaneqareersutut inatsisissatut siunnersuummi pisassat qummut killigat 2,5 %-iusussap kingunerisussaavaa – ajornerpaaffiani – aqutsiveqarfimmi 47-imi qaleralittassat tamakkerlugit pisassaatilinnit 40-nit aalisarneqarsinnaanissaat. Ullumikkullu umiatsiaararsorlutik aalisartut 925-iupput kutterillu 150-iullutik.

Misilittakkat takutippaat, pisassanik niuerneq ingerlallualerpat, akit qaffakkumaartut, aammalu pisassat annerpaamik akiliiumasunut tunineqarumaartut. Tamatuma saniatigut inatsisissatut siunnersuutikkut periarfissiissutiginiarneqarpoq kalaallit (allamiullu) aalisarnermut aningaasalersueqataalernissaat, soraarnerussutisiaqalernissamut aningaasaateqarfiit assigisaallu Kalaallit Nunaanni qullersaqarfillit aqutugalugit, tamannalu aamma pissutigalugu akit suli qaffasinnerulersinnaallutik.

Peqatigitillugu aalisartut angisuunik angallatillit, illoqarfinni anginerusuni najugaqartut, aningaasanik qulakkeerinnissinnaaner at ajornannginneruvoq, aningaaserivinni taarsigassarsiniarsinnaaner at aningaasalersueqataasinnaanerusutullu isigineqarnerusinnaallutik, Tamatuma malitsigissavaa, aqutsiveqarfimmi 47-imi pisassat annertunerujartuinnartumik sumiiffimmi immikkoortortanit nunaqarfinniillu annissorneqalernissaat, tassa Avannaani najugaqanngitsunit pisiariortorneqarnermikkut. Siulittuutigisinnaavarput pisassat ilarparujussui aqutsiveqarfimmi 47-miittut Uummannap Upernaviullu avataanut angallatinut anginerusunut tunineqarumaartut, kingornatigullu aamma Qeqertarsuup tunuani umiatsiaararsorlutik aalisartut PNNP-minnik annertusiartortumik annaasaqarumaartut.

Tamanna pissutaalluni umiatsiaararsorluni aalisarnerup tunngavia annikillissaaq, aammami kutterit mikinerusut ilanngullugit, kiisalu tunitsiviit ilanngullugit – tamakkulu malitsigisaanik inuussutissarsiutinik ingerlataqartut allat, tassa sumiiffiit ilaanni akileraarutitigut isertitsissutaasartut annikillissapput. Ineriartorneq taamaattoq aallartippat nunaqarfinni aalisakkeriviit matoralernerannik malitseqassaaq, tamaanilu ukiuunerani sikuunerata nalaani aalisarneq periarfissaarutsinneqassalluni, suliffissaaleqilerneramik kinguneqartumik.

Nunaqarfinnguami ilaqutariit umiatsiaararsorluni aalisarnermit aningaasarsiorfeqarsimasut inuuniuteqarsimasullu qanoq iliussappat? Taakkununga nunaqarfik angerlarsimaffigisaq inuunerissaarnermut kinaassutsimullu pingaaruteqarluinnarpoq. Allammi periarfissat piviusorsiorlut suuppat? Aamma PNNP-milluunniit tunisaqarsimagaluaaraanni aningaasat pissarsiarineqarsimasut nunagisami aningaasaliissutigineqarsinnaanngippata, tamanna sioqqullugu iluaqusiitigisinnaasumut?

Tamakku tamaasa eqqarsaatigineqartariaqarput, Uummannaq Upernavillu, inuttussuseq najoqqutaralugu naatsorsuinerami, taakkuusimapput ukiuni qulikkaani arlalinni Kalaallit Nunaata avammut niuernermini isertitaanut annertunerpaamik ilalersueqataasimasut, aammalu nunaqarfiit aqutsiveqarfimmi 47-imiittut Nunatta sinneranut sanilliullugu agguaqatigiissitsinerami tassaasut qaffasinnerpaamik isertitaqartarsimasut. Oqaluttuamut aamma ilaavoq qaleralinnik annikkaluartumilluunniit tulaassisarneq piniartukkormiut aningaasaqarniarnerannut annertuumik iluaqutaammat. Tamaani inuuniarnermut napatitsisunut aalisartunik ikilitsisiniarluni siunertaqarneq tunngavilersuutigineqarsinnaanngilluinnarpoq, najukkani ataasiakkaannguani inuiaqatigiarannguanut aningaasarsiornikkut piujuartitsineramik tunngaveqartitsiniaanertut – imaluunniit Kalaallit Nunaat tamaat eqqarsaatigalugu.

Allatut oqaatigalugu, inatsisissatut siunnersuut isumaqarpoq, isumaginninnikkut kultoorikkullu piujuaannartitsineq ajalusoortinneqaratarsinnaasoq, PNNP-mik eqqussilluni qaleralinniarnermi aqutsiveqarfimmi 47-imi pisassanik piginnittuuneq inunnut ikittuinnarnut eqiterunneqarpat, aammalu nunaqarfinni arlalinni inuunermik imaqarluartumik ingerlatitseqqiiniarneq sapernarluinnalersinnaasoq.

Sulisussanik pisariaqartitsineq

Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaani aammalu maannakkut inatsisissatut siunnersuummi apeqqut akineqanngitsoq tassaavoq, suna siunertarivinneqarnersoq toqqaannartuunngikkaluartumik Uummannami Upernavimmi nunaqarfittaani isertitaqarnikkut toqqaammavigneqartumik qajannarsisitsiniaanermi; periarfissiinnikkut Uummannap Upernaviullu

avataani aalisarnermi pisassanik angallatinut anginerusunut avataaneersunut tunisisinnaalersitsinikkut.

Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliarsuup siunertaasa ilagisimavaat, PNNP aqqutigalugu aalisarnermit sulisussanik pissarsinissaq inuussutissarsiutini allani sulisinnaasussanik. Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliarsuup naatsorsuutigaa aalisartut suliffissaaruttussat ilaquuttatik ilagalugit illoqarfinnut anginerusunut nutsernissaat, sanaartornerup iluani suliffissarsiorlutik – tamatumani qarsupinneqarpoq illoqarfinni anginerusuni inissaaleqinerup qanoq annertutiginera aammalu umiatsiaararsorlutik aalisartut inuussutissarsiutinik allanik misilittagaqannginnerat ilinniagaqannginnerallu.

Taavalu aamma naatsorsuutigineqarsinnaavoq illoqarfinni angisuuni sulisussaaleqinerujussuaq qaangiutissasoq sanaartukkat angisoorujussuit soorlu mittarfissualiortiternerit naammassineqarpata. Kinguneqaatissallu matumani uparuartorneqartut piviusunngussappata, tassa umiatsiaararsorlutik aalisartut 900 missaanniittut kutterinillu piginnittut 100-ut, taakkulu aappaat, ilaannannguiluunniit isertitaarutissagunik amerlaanerujussuusussaapput ullumikkut sulisussanik amingaateqarnermut sanilliullugu.

Inatsisissatut siunnersuutip sunniutissaa naatsorsuutigineqareertariaqarpoq tassaassasoq umiatsiaararsorlutik aalisartut ilarpasui ilaquutaallu nunaqarfinniittut isertitamikkut inuuniarnermikkullu appariaateqassasut, nunaqarfinnilu aningaasarsiorneq annertuumik eqqornerlunneqassalluni. Tamatuma malitsigisaanik sumiiffimmi inuiaqatigiinnut sunniutissaaq. Suliffissaaleqineq inoqarfinniillu nutserneq sammineqanngilaq inatsisissatulli siunnersuutip malitsigisussaallugu. Tamatumani aamma siunnersuutikkut ersarissarneqanngilaq, qaleralinnik annikitsumilluunniit tulaassuisarnerup inoqutigiit kalaallit nerisaqarniarnerannut qanoq annertutigisumik sunniuteqartarnera, imminut pilersorsinnaassuseqarnerat eqqarsaatigalugu.

Piffissaq alimasinnerusooq eqqarsaatigalugu kinguneqaatissat

Inatsisissatut siunnersuutikkut ammaanekarpoq, Naalakkersuisut PNNP-mik aalisagaqatigiinnut allanut sumiiffinnillu atuutsitsilersinnaanerat, jf. xx.

Taamatut atuutsitsisoqalissappat, inuiaqatigiit aningaasarsiornerannut, isumaginninnermut kultoorimullu kingunerisinnaasai nunap immikkoortuini pineqartuni najugaqartunut aqutsiveqarfimmi 47-mi nalaanneqarsinnaasut assigalugit nalaassisoqarsinnaavoq.

Aqutsiveqarfimmut 47-imut atatillugu inassuteqaatit

Ataatsimut isigalugu, inatsisissatut siunnersuummi PNNP-mik atuutsitsilerniarneq aammalu aqutsiveqarfimmi 47-mi kilisalluni qaleralinniarsinnaanerup eqqunniarneqarnera, isumaqarfigeqqajaanarput QAK-p soqutigisaanik salliutitsinerusut, taakkumi Henrik Sandgreen-ip Sermitsiaq aqqutigalugu ukiortaami inuulluaqqussutaani saqqummiunneqarmata. KNAPK-mili aamma SQAPK-mi ilaasortarpassuisa soqutigisaat tunullunneqarlutik.

Qulaani taakkartorneqartut tunngavigalugit inassutigineqassaaq, aqutsiveqarfimmi 47-imi umiatsiaararsorluni aalisarnermi PNNP-p atuutsinneqalersinnaanera inatsisissatut siunnersuummit peerneqassasoq, taarsiulluguli uumassusilinnik piujuuannartititsinissaq aammalu inuiaqatigiit

anigaasaqarnikkut, isumaginninnikkut kultoorikkullu piujuaannartitsinermik tunngaveqarnissaannik qulakkeerinnissutaasinnaasunik allanik ilanngussisoqarluni.

PNNP-mut taarsiullugu najukkani ingerlatseqatigiiffinnik pisassanik piginneqatigiinneq
PNNP-mik tunngaveqarluni aalisartitsineq nunat arlallit aalisarnermik aqutseriaasiini ukiuni arlalinni atorreqarsimavoq, taamatullu aamma kinguneri PNNP-mullu akerliuneq piulluni. Taamaattumik ullumikkut takussaapput naleqqussaanerpaassuit aammalu pisassat nammineq pigisat niuerutigisinnaanerinit taarsiullugu allatut aaqqissuussinerit. Nunarsuarmi nunap inoqqaavi arlalippassuupput, inuiaqatigiiannguit aalisarnermik inuussutissarsiutillit aalisartullu kattuffii iluatsittumik PNNP-mik aaqqissuussinernik nalimmassaasimasut, najugarisaminni pissutsinut naleqqussarlugit kinguaariillu tulliinik aalisarnermik inuuniuteqarsinnaanerannik qulakkeerinnillutik.

Aaqqissuussinerit tamakku ilagaat PNNP sumiiffimmi aalajangersimasumi inuiaqatigiinnut attuumatinneqarluti, tassa pisassat inuiaqatigiit taakku avataannut tunineqarsinnaanatik – tamakku assersuutigalugu ilagaat Alaska-mi ”community quotas” (inuiaqatigiinni pineqartuni pisassat). Allani najugarisami aalisartut kattuffeqarnertik aqutugalugu imminnut illersorniartarput, takusinnaagamikku pisassat aalisarnerlu inuiaqatigiit qimallugit allanit pigineqalerlutillu ingerlanneqalersarnerat PNNP atuutileraagat. Taamaattumik ataatsimoorlutik pisassat najukkaminni pisiariortorsimavaat. Assersuutigalugu tamanna Danmarkii Thorup Strand-imi pisimavoq, tamaani aalisartut suleqatigiinnermikkut pisassat pigilersimallugit, atukkiuttarlugit peqatigiiffitsik ”laug” aqutugalugu. Hollandimi PNNP aamma atuutsinneqalersimavoq, kisianni aqunneqarluni attartortinneqarlunilu najugarisami aalisartut peqatigiiffii aqutugalugit. USA-mi Cuttler-imi aalisartoqarfiarannguami inuiaqatigiiaqqat pisassat immikkoortissimavaat inuusuttuaqqanut kinguaariinnut tulliuttunut aalisartunngorumaartussat sungiusarniarlugit.

Allatut oqaatigalugu, PNNP-mi aaqqissuussineq tulluarsarneqarsinnaavoq, Kalaallit Nunaanni illoqarfinnut mikinerusunut nunaqarfinnullu toqqaannartumik iluaqutaalersillugu. Pisariaqarporli eqqumaffigissallugu isumaginninnikkut aningaasarsiornikkullu kinguneqatissat, PNNP-p tulluarsagaanngitsumik malitsigisinnaasai. Pisariaqarporlu, Naalakkersuisut kissaatigissagaat navialiffiusinnaasut tamakku pinaveersaartinneqarnissaat.

Taarsiullugu aaqqiissutaasinnaavoq Uummannami Upernavimmilu qaleralittassat, piujuaannartitsinissamik aallaaveqarneq pissutigalugu annikillisinneqartariaqartut, tamaani innuttaasunut immikkoortinneqarnissaat. Illoqarfik nunaqarfiillu ataasiakkaat pisassat ilaannik immikkoortitsivigineqarlutik. Tunngaviatigut imaassinnaavoq PNNP aallaavisoq, taamaallaat pisassat illoqarfimmit/nunaqarfimmit allamut tunineqarsinnaatinnagit, imaluunniit nunap immikkoortuanit anninneqarsinnaatinnagit, kiisalu aamma pisassat ilaat immikkoortillugit inuusuttunut aalisartunngorumasunut. Tamanna aaqqissuulluarlugu tunitsivinni suliareqqiineq pilersikkaanni nioqutissiallu najugarisami piujuaannartitsinermik tunngavilimmeersunerat avammut ussasaarutigalugu, taava pisassat ikilinerasigut isertitat ikileriarnissaraluat pinngitsoortinneqarsinnaaqqoorpoq.

Tulaassisussaataitanerup annikillisinneqarnera

Qalerallit

2022-imi qalerallit pisarineqartut katillugit 55.873 tons-iusut 80%-ii Kalaallit Nunaata kitaani pisarineqarput. Taakku 61,5 %-it sinerissap qanittuani pisarineqarput, 38,5 %-illu avataasiortunit

pisarinqarlutik. Avataasiortunit pisarinqartut katillugit 26.996 tons-iusut ilaat 20,5 % tulaanneqarput, sinerissamulli qanittumi pisarinqartut tamakkingajavillutik (28.774 tons-nit 99 %-it) tulaanneqarlutik. Sinneri najukkani kalaalimineerniarfinni tunineqarsimassapput. Sinerissap qanittuani pisarinqartut 91,6 %-ii aqutsiveqarfik 47-mi isarinqarsimapput, aqutsiveqarfimmilu 47-imi tunisat 26.342 tons-iusut ilaat 69 % umiatsiaararsortunit tulaanneqarsimapput. Aqutsiveqarfiup 47-ip avataani pisarinqartut 2.415 tons-iusut ilaat 789 % umiatsiaararsortunit tulaanneqarsimapput.

Tabel 1. 2022-imi sinerissap qanittuani avataasiorlunilu qalerallit tulaassallu 2022-imi tons-inngorlugit. Sinerissap qanittuani aalisarnermi umiatsiaaqqat kutterillu immikkoortinneqarput. Upernavimmi, Uummannami Ilulissanilu pisassallit amerlassusiat. Paasisutissat: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik

Pisat	Tulaassat				
	<i>Avataasiortut</i>			<i>Sinerissap qanittuani</i>	
Sinerissap qanittuani kitaa	28.774	Paamiut	607	Kutterit	8.635
Sinerissap qanittuani tunu	103	Maniitsoq	2.050	Umiatsiat	20.121
Sinerissap qanittuani katill.	28.877	Kangaatsiaq	69	Katillugit	28.756
Avataasortut kitaa	18.013	Aasiaat	1.326	Pisassat	
Avataasiortut tunu	8.983	Qasigiannugit	1.489	Ilulissat	227
Avataasiortut katill.	26.996	Katillugit	5.541	Uummannaq	299
Katillugit	55.873			Upernavik	399

NB: inatsisissatut siunnersuummi qaleralinnik tulaassisusaaatitaaneq pillugerseqqissaateqanngilaq, taamaallaat Namminersorlutik Oqartussat piumasaqaatinik aalajangersaasinnaanerat allassimalluni.

Qulaani kisitsisit takutippaat, sinerissap qanittuani qaleralinniarnermi kutterinut angallatinullu anginerusunut nussornerup kingunerissagaa, najugarisani Kalaallit Nunaannilu qalerallit tulaanneqartartut ikileriaateqarsinnaasut, inatsisissap oqaasertaani piumasaqaatigineqanngimmat, qalerallit tulaanneqartusnaanernik, avataasiortunut sinerissallu qanittuani aalisartunut. Taamaalluni § 14, 54) aamma § 18 ammaassipput, Naalakkersuisut kilisalluni qaleralinniarsinnaanermik akuersissuteqarsinnaanernik, kilisaassuillu pisaminnik namminneq tunisassiorillugit. Taaneqareersutullu ilimagineqarsinnaavoq kutterit anginerusunut aqutsiveqarfimmi 47-imit kujasinnerusunut tulaassisarnissaat, tamaani akit qaffasinnerummata.

Ataatsimut isigalugu pisarinqartut najugarisat tamakku qimallugit tulaanneqartarnissaat. Tamanna isumaqarpoq, aqutsiveqarfimmi 47-imi tunitsiviit ilaasa matusariaqalernissaat, tulaanneqartut ikippallaalernerat pissutigalugu. Tunitsivinnik matusinerup malitsigissavaa isorartunerusunut assartuisariaqalernerq, ikummatissartornerulerneq, aalisakkat pisarinqartut pitsaassusiata appariarnera, minnerunngitsumillu umiatsiaararsortut isorartuumut angalaneranni navialisoorsinnaanerit. Ukiukkut sikuunerani aalisakkat tunitsivissaaleqissunneqarnerat.

Tulaassisusaaatitaanerup annikillisinneqarnerata kinguneqaatissai

Kalaallit Nunaanni tulaassisusaaatitaaneq annikillisinneqarpat, inatsisissami siunnersuutigineqartutut – ilimanarpoq tulaassisarneq Nunatta avataani pisolissasoq. Aalisagartassat Nunatsinni suliarineqartarnerat annikillissaaq nalikillillunilu aalisakkerivinnullu ajoqutaalluni, najugaqarfimmut inuiaqatigiinnullu ataatsimut isiginnilluni. Ullumikkut Nunatsinni innuttaasut 15 %-ii aalisarnermik, tunitsiveqarnermik aalisakkerinermillu inuussutissarsiteqarput.

Taamatuttaarlu aqutsiveqarfimmi 47-imi umiatsiaararsorluni aalisarneq annikillisinneqarpat tunitsiviit mikisut arlallit matusariaqalissapput. Taamaattoqartillugu inoqutigiinni angutip

qaleralinniarnermigut napatitsisuunera mattunneqassaaq pisassaminik PNNP aqqutigalugu tunisaqaruni, nuliaasorlu tunitsivimmi suliffeqarluni, taava inoqutigiit tapertariillutik isertitaqarnerat eqqorneqassaaq, inatsisissatut siunnersuut pisuulluni – piviusorsioortumillu eqqarsarluni inuussutissarsiutinut allanut imaaliinnarlutik nuuffissaqanngillat.

Umiatsiaararsorluni aalisarnerup, sikukkut aalisarnerup najugarisamilu aalisakkerisinnaanerup pingaartinneqannginneratigut kalaallit aalisarneranni naleqarnerulersitsisarneq qajannarsisinneqassaaq, tamannaangaluartoq piujuaannartitsineq tunngavigalugu inoqarfinnik uumassusilinnik toqqammavilersuisutut avammut ilisarnaatigineqarsinnaasussaangaluartoq. Tamanna isumaqarpoq inatsisissatut siunnersuut sunniuteqartussanngormat sumi qanorlu siunissami Kalaallit Nunaanni najugaqarnissatsinnut.